

NIEUWSBRIEF

Secretariaat:

Verzetsstraat 76

2912 CV Nieuwerkerk a.d. IJssel

Tel. 0180-314870

e-mail adri.den.boer@geo-info.nl

Rekening NL89 RABO 0345 2942 03

Girorekening 0272263- ANBI

Oudheidkamer: 's-Gravenweg 6a

(tel. 0180-312228)

Museumnummer 1215

Internet-adres:

www.hvnweb.nl

HISTORISCHE VERENIGING

NIEUWERKERK AAN DEN IJSSEL

No 75 - MEI 2017

*Open middagen Oudheidkamer (14-17 uur):
6/5, 3/6, 1/7, 5/8, 2/9, 9/9 (OMD), 7/10, 4/11 en 2/12*

10 MEI Algemene Ledenvergadering: KOM!

Met riet gedekt ijsselstenen arbeidershuisje 'Lange-Hof', ooit behorend bij de boerderij met die naam, ongedateerd rijksmonument, 's-Gravenweg 3. Op de weg de meisjes Schipper, eind 20te eeuw (www.atelier-mimischouten.nl)

*Expositie 'Zilveren Oudheidkamer 1992-2017'
in het leescafé in de nieuwe Batavier*

*Expositie '25 jaar Oudheidkamer en Nieuwerkerkse iconen' in de
Oudheidkamer (opgehangen voorwerpen staan ook op de foto's erbij).*

IN MEMORIAM MAARTEN MOLENAAR

De HVN verliest in Maarten Molenaar een markant pleitbezorger van het Nieuwerkerks erfgoed. Hij was iemand die het niet bij woorden liet. Gekscherend zei hij wel eens dat je beter eerst kon doen en dan pas denken, wanneer je iets wilde bereiken. Dat denken deed hij vervolgens al doende, en met succes, want hij was een vindingrijk mens. Voor hem leek dit gezegde gemaakt: "Iets wat door iedereen voor onmogelijk wordt gehouden, is onmogelijk, totdat er iemand komt die niet weet dat het voor onmogelijk wordt gehouden en het doet." Denk maar aan molen Windlust. En gaandeweg wist hij dan door zijn enthousiasme anderen te bezielen om mee te gaan doen.

Maarten stelde niet alleen de stal van zijn voorvaderlijke boerderij 'Nooit Gedacht' beschikbaar voor de Oudheidkamer, maar verwezenlijkte daar ook andere grote projecten. Zo werd er in 1995 een oude hooiberg van de Hoofdweg overgeplaatst naar zijn land achter de Oudheidkamer en kwam er vier jaar later een Nieuwerkerkse molenroede terug uit Neede in de Achterhoek. Veelal betaalde hij dit soort projecten uit eigen zak. Veel Nieuwerkerks stonden hun museale spullen niet zozeer af aan de Historische Vereniging, maar brachten ze naar Maarten Molenaar, want in hun ogen was hij de Oudheidkamer. Maarten en Eefje, die, wonend naast de Oudheidkamer, tot een paar jaar geleden nooit vrijaf hadden van diezelfde Oudheidkamer.

Zes jaar geleden regelde Maarten, in overleg met Eefje en zijn kinderen, met vooruitziende blik de huisvesting van de Oudheidkamer in de nabije toekomst. Hij deed dat in het besef dat je dit soort zaken moest regelen wanneer je nog gezond was, maar geenszins beseffend dat hij binnen een paar jaar getroffen zou worden door de vreselijke ziekte waaraan hij uiteindelijk zou overlijden. Drie maanden geleden, bij de uitreiking van zijn ereburgerschap, vertelde hij in zijn dankwoord nog hoe zijn geloof hem had geïnspireerd zich in te zetten voor het algemeen belang. Zet je talenten in, maar niet voor eigen glorie, want je bent een werktuig in Gods hand. Vandaar ook de bijbeltekst (Psalm 84 vers 3) op de rouwkaart: *'Welzalig hij die al zijn kracht en hulp alleen van U verwacht.'*

Wat hij heeft nagelaten zijn overigens niet alleen de fysieke zaken, zoals een molen en een Oudheidkamer. Hij was een begenadigd verteller over het boerenleven zoals hij dat van jongsaftaan had meegemaakt. Soms hebben we dat op film laten zetten zodat er een beeldverhaal ontstond. Andere verhalen, zoals over de hooibouw, hebben we alleen uit zijn mond opgeschreven (zie voor beide de website). Maar hoe dan ook, zowel met de zaken die hij ter hand nam als met zijn verhalen heeft Maarten Molenaar in Nieuwerkerk geschiedenis geschreven. Een bijzonder mens is heengegaan!

Johan Knoester, voorzitter HVN

25 JAAR HVN - 25 JAAR OUDHEIDKAMER

De expositie '25 jaar Oudheidkamer en Nieuwerkerkse iconen' in de Oudheidkamer is te zien tot en met 9 september, Open Monumentendag. HVN-albums met foto's van Mieke den Boer-Snoei van 1992 tot 2005 kunt u nú op zolder inzien. Vanaf 2006 staan jaarlijkse fotoverslagen op de website.

In het leescafé in de Batavier is de vitrine-expositie 'Zilveren Oudheidkamer 1992-2017' te bewonderen.

In full colour krijgt u in september Nieuwsbrief 76: **25 TOPSTUKKEN UIT DE OUDHEIDKAMER (1992-2017)**, dankzij sponsoring van de Van Cappellenstichting, eerder een eeuw eigenaar en goed beheerder van Geertruida-Hoeve! De verschijning wordt publiek gepresenteerd op de feestdag van 9 september.

FEEST-IDEETJE

Stel u hebt iets te vieren. Als lid of donateur biedt de HVN u een rondleiding in de Oudheidkamer aan (€20 per uur plus evt. koffie/thee). Informatie en afspreken bij secretaris Adri den Boer, tel. 0180-314870.

DANK AAN DE RABOBANK...

...voor de sponsoring in de afgelopen drie jaar met in totaal €2500. Het contract was 1 april 2017 afgelopen en een eventueel volgend contract is door gewijzigd beleid niet meer mogelijk. De Oudheidkamer blijft met lokale objecten - deels in bruikleen - aandacht besteden aan de Boerenleenbank en haar opvolgers.

ALGEMENE LEDENVERGADERING: 10 MEI 2017

Alle leden worden uitgenodigd voor de Algemene Ledenvergadering op woensdag 10 mei in de Oudheidkamer, aanvang 20.00 uur. De agenda is als volgt:

1. *Openingswoord, met aandacht voor het overlijden van Maarten Molenaar en het zilveren verenigingsjubileum*
2. *Jaarverslag 2016 - zie pag. 2, en dán met leuke pp-presentatie 2016 **

PAUZE

3. *Jaarrekening 2016 (incl. verslag van de kascontrolecommissie, Ton Reijers en Pim van der Zalm) - stukken ter vergadering (jaarrekening 2016 staat al op www.hvnweb/anbi)*
4. *Benoeming kascontrolecommissie 2016 (Aftredend en niet-herkiesbaar is Ton Reijers; voorgesteld wordt om plaatsvervanger Jaap Gouwens tot lid te verkiezen; de vergadering kiest dan een nieuwe plaatsvervanger.)*
5. *Bestuurszaken: aftredend en herkiesbaar is Kor van der Glas. Evt. tegenkandidaten kunnen tot 20.00 uur worden ingediend.*
6. *Rondvraag en sluiting, hierna feestelijk samenzijn met oude HVN-film (mensrijke film over hooibergherbouw in 1995) én bezoek aan jubileum-expositie - met uitleg van de samensteller!*

* Deze staan vanaf 2006 per jaar op de website onder 'Contact, nieuws & links'.

JAARVERSLAG 2016

Algemene Ledenvergadering: Op 28 april werd de Algemene Ledenvergadering gehouden, waarin de jaarstukken 2015 werden vastgesteld. Maarten en Eefje Molenaar werden benoemd tot de eerste twee ereleden van de HVN. Aansluitend werden gedigitaliseerde filmfragmenten vertoond van PCOB en W. de Bruin. In de kascontrolecommissie trad Ad Smit af. Plaatsvervanger Pim van der Zalm werd lid en Jaap Gouwens werd de nieuwe plaatsvervanger. Johan Knoester werd als bestuurslid herkozen.

Met museaal adviseur Marijke Edel werd met name voor registratie een vrijwilligersovereenkomst 2015 gesloten; daarnaast werd met haar samengewerkt voor schooleducatie via SCNZ en Brains. Eind 2016 waren de objecten basaal in het programma Adlib geregistreerd en - soms in meervoud - ook door vrijwilligers (met name Wim Schuurs) vastgelegd in ruim 10.000 foto's. Voor de vrijwilligers is in april een werkbezoek georganiseerd aan het trammuseum ROMEO in Rotterdam-Hillegersberg.

Leden, donateurs etc.: Eind 2016 telde het HVN-kennisnetwerk 250 leden (2015: 257), 15 bedrijfsdonateurs (2015: 17), 1 tijdelijke (bank)sponsor en 1 subsidiegever (gemeente Zuidplas).

Aantal bezoeken: Het aantal open dagdelen was 13 (2015: 12) met op 2 juli de start van 'Nieuwerkerk Beweegt' van de PCOB, met soms demonstraties van de touwbaan en op Open Monumentendag ook van een smid. De open dagdelen en groepsbezoeken zorgden voor 366 resp. 411, d.i. in totaal 777, bezoeken (in 2015 456 resp. 381, d.i. in totaal 837 bezoeken). Tot de groepsbezoeken behoorden 350 (2015: 234) bezoeken van scholen. Dit jaar had Marijke Edel verder één Brainsgroep met 20 kinderen (2015: 2). Anneke Gouwens gaf op verzoek op 4/11 een presentatie voor de laagste groepen op de Gideonschool (30 II, verslag + foto's: www.gideonschool.net). Acquisitie van Zuidplasscholen vond verder plaats door SCNZ/GmbH. De rol van 'netwerkmuseum' is versterkt. Op 22 januari werd in het leescafé in de Batavier een nieuwe vitrine in gebruik genomen. Op 12 maart werd een poldermolenexcursie in Hitland gehouden (7 pers.). Bij de gemeentelijke Oude Begraafplaats werd als extra gratis dienst op Open Monumentendag een rondleiding gegeven (34 pers.) en een grafmonumentenfolder gepresenteerd. Ook op het Oude Dorp werd een rondleiding gegeven (8 pers.). Zowel bij de PCOB als bij de KBO werd een pp-presentatie over de 's-Gravenweg verzorgd (120 resp. 30 pers.). Uiteindelijk zijn door de 777 bezoeken, vermeerderd met het aantal toehoorders bij extern door de HVN gegeven lezingen/rondleidingen en verzorgde expo's van 229 (2015: 488), **1006 (2015: 1351) mensen direct bereikt**. Dit is uiteraard nog *exclusief* bezoekers aan de permanente HVN-satellietexpo's in de Batavier en Windlust, HVN-bruiklenen aan CLV De Samenwerking in Haastrecht, bezoeken aan website (2016: 29.135 bezoekers), facebookpagina en lezers van papieren publicaties! Verder was er nog beperkt multifunctioneel gebruik van de koffieruimte door senioren. Ook diende de buitenruimte van de Oudheidkamer herhaaldelijk als vertrekpunt voor PCOB-wandelingen (niet meegeteld als bezoeken).

Tentoonstellingen: Op meerdere lokaties werden wisselexposities gehouden:

- Tot september was de in 2015 door wethouder Joke Vroegop-de Bruijne geopende Oudheidkamer-expositie over Kortenoord nog te zien.
- In september startte de tentoonstelling '25 jaar Oudheidkamer en Nieuwerkerkse iconen'.

- In de *Batavier* werd een satellietvitruine die begin 2015 door de bibliotheekherinrichting beschadigd was, vervangen en werd vanaf 22 januari de tentoonstelling over de stenenkruister voortgezet. In augustus werd deze opgevolgd door de wisseltentoonstelling 'Iconen van de Batavier'. De HVN-satellietvitruine bij ASVZ in de 'kelder' van Windlust werd geïntegreerd in de stichtingsexpositie in de toegangsruimte van de molen zelf. Aan CLV De Samenwerking in Haastrecht werd voor haar jubileumexpositie materiaal uitgeleend van CLV Nieuwerkerk aan den IJssel/De Onderneming (die opging in De Samenwerking). Uitgeleend werden ook objecten voor de kerststal in de St. Jozefkerk.

Folder, Nieuwsbrieven en -flitsen: De Nieuwsbrief verscheen onder redactie van de secretaris drie maal met een kleurenomslag en zestien binnenpagina's, met onder andere, naast eigen activiteiten en een selectie uit de aanwinsten, ook overzichten van nieuwe publicaties van derden over het werkgebied. De lay-out van dit drukwerk werd zoals gewoonlijk verzorgd door Mieke den Boer. Ook werd in 2016 zesmaal de digitale Nieuwsflits van de secretaris (per mail) verzonden door Piet Fokker (in 2015 viermaal).

Voor Open Monumentendag 2016 is weer samen met OZM en HVM op kosten van de afd. Ruimte van de gemeente een kleurig boekje uitgegeven.

Een HVN-folder met de topselectie van Nieuwerkerkse grafmonumenten werd op Open Monumentendag aan wethouder André Muller aangeboden. (De selectie wordt overgenomen in de komende gemeentelijke lijst, ambtelijk overleg volgde!)

Website: De in 2007 door Piet Fokker opnieuw ontworpen website werd zelf qua lay out vernieuwd en werd regelmatig van meer en vernieuwde inhoud voorzien. Tot de links behoren die naar het streekarchief Midden-Holland, de Historische Vereniging Moordrecht (HVM) en de stichting Oud Zevenhuizen-Moerkapelle (OZM).

Bestuur: Het uit vijf Nieuwerkerkers bestaande bestuur kwam, exclusief de ledenvergadering, zes keer samen.

Overleg met OZM en HVM werd voortgezet: met name over gemeentebeleid inzake monumenten, archeologie, archiefzorg en straatnaamgeving; dit niet alleen middels de afgevaardigden in (inter)gemeentelijke commissies, maar ook door een gezamenlijke bijeenkomsten van afgevaardigde bestuursleden. Voortgezet werd dankzij en in *Hart van Holland* een verhalenreeks Schatten van Zuidplas, met per twee weken een bijdrage van OZM, HVN of HVM (dus eens per zes weken van HVN, door haar voorzitter). Een overeenkomstig beeldinitiatief voor de kabelkant van OZ werd gestart, verzorgd door de secretaris, maar na circa een half jaar in een voorzittersoverleg gestopt. Uitgenodigd werd alleen de gesubsidieerde HVN voor een overleg met de wethouder en een ambtenaar over het nieuwe gemeentelijk subsidiebeleid. Contactpersoon met de informele groep Mooi Zuidplas was de tweede voorzitter.

Collectie Oudheidkamer: Er waren weer vele spontane schenkingen, met soms historische sensaties. Te noemen zijn zo het (school)kunstwerk van de Hoeksteen uit 1973 van Ineke van Dijk (die het op de nieuwe plek bekeek!), een symbolenrijk kruis uit de vroegere St. Josephkerk aan de 's-Gravenweg, een ouder stenen kruis (waarschijnlijk van 1839) van laatstelijk de 2^e Tochtweg en de cd van Nieuwerkerks laatste raadsvergadering in 2009. Een nieuwe bruikleen was een oud schilderij op hardboard van de gemalen op Kortenoord.

Stimuleren van erfgoedzorg bij overheden en anderen: Op 24 januari 2011 is via een digitale meldingsbon aan de gemeente gevraagd om onderhoud aan het baarhuisje en het sinds 2015 monumentale ijzeren hek op de oude begraafplaats. De melding werd met nr 15962 opgenomen. (Een print hangt in de HVN-jubileumexpo in de Oudheidkamer!) De acties zijn ondanks bestuurlijke toezeggingen op de OMD in en voor 2016 nog niet opgepakt.

Geparticipeerd werd vanuit de HVN in de gemeentelijke Monumentencommissie. B&W besloten in juni 2015 tot aanvulling van de gemeentelijke monumentenlijst van Zuidplas, met ook dertien Nieuwerkerkse panden. De aanwijzingsbeschikkingen werden echter pas eind 2015 verzonden (dus zelfs ná publicatie van de objecten in de HVN-Nieuwsbrief van oktober 2015), maar bezwaren bleven uit! Publicatie van de lijst trouwens ook: hij staat nóg niet op www.zuidplas.nl! Ook werden er achttien beeldbepalende panden aangewezen die gemeentemonument worden als de eigenaar daarom vraagt.

De veronderstelling dat het recreatieschap Hitland dit voor het fundament van de benedenmolen van de Essepolder (ca 1780) minstens zou overwegen, gezien de participatie van Zuidplas in dat schap, kwam nog niet uit. B&W zijn door het HVN-bestuur bij herhaling gevraagd om te handhaven bij de verwaarlozing van het rijksmonument 1^e Tochtweg 25, Geertruida-Hoeve (ook in samenwerking met Heemschut, zie www.heemschut.nl)

The screenshot shows the website for Heemschut, a Dutch heritage organization. The page is titled 'Geertruida-Hoeve, Nieuwerkerk aan den IJssel'. The main heading is 'Provinciale commissie Zuid-Holland'. The text below describes the building as a historical complex with a windmill, built in 1819. It mentions that the building is in poor condition and that the provincial commission is considering its future. A photograph of the building is shown on the right side of the page.

In de zomer is de gemeente met succes gevraagd om de door de HVN geschonken infoborden ('zoekerscentrum 7x24') bij haar steenovens op Klein-Hitland door snoeien weer zichtbaar te maken. Vanuit de HVN wordt ook deelgenomen in de straatnaamcommissie: de in 2015 geadviseerde naam Steenbakkerij voor meer bedrijfsterrein naast de Maalderij en de Grasdrogerij werd definitief.

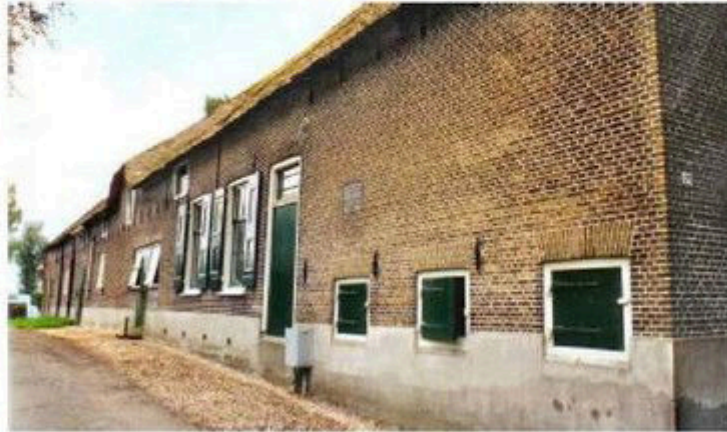
Vanuit de HVN werd door de secretaris ook deelgenomen in de Adviescommissie van het streekarchief Midden-Holland. Zie: www.samh.nl/over-ons/.

Dank en slot: Dank aan de diverse vrijwilligers (leden en [nog] niet-leden), contribuerende leden, bedrijfsdonateurs, gemeente Zuidplas (bewaar- én subsidiegever), Rabobank Gouwestreek (bewaargever en sponsor), molen Kortenoord, pers/Omroep Zuidplas, eigenaar Vestia, ASVZ-buren (hulp in kasje etc.) en Eefje Molenaar! Extra aankondigen met objectfoto's van open middagen etc. via facebookgroepen leken nog weinig ander resultaat dan e-kennisname te hebben. (Betekent overigens dan nog een onbekend aantal *extra* bezoekers van tentoonstellingsobjecten en nog meer voldoen aan het politieke ideaal van 'Cultuur als bindend element'.) Voor de publieke eigen HVN-historie over 2016 zij verder verwezen naar het pp-jaarverslag (na de ALV van 10 mei 2017 op internet) en het persknipselplakboek bij de secretaris, dat ook op de ALV present zal zijn. In de Oudheidkamer is verder het gastenboek met (alleen positieve!) publieksreacties aanwezig.

GEERTRUIDA-HOEVE 1849-2020?

Het is al vaak herhaald: Hendrik Cornelder legde in 1849 de eerste steen voor Geertruida-Hoeve aan de 1e Tochtweg, anno 2017 Nieuwerkerks meest wegrottende particuliere rijksmonument (nr 30439, ingeschreven in 1973). (Hoe mooi is het monument nog op een foto uit 2005 op één van de informatieborden bij de steenovens, daar afgebeeld als lokaal prachtvoorbeeld van een ijsselstenen boerderij!)

Wie was hij en waarom gaf hij de Zuidplasbeleggingshoeve die naam? Hendrik Cornelder werd op 23 januari 1816 geboren te Rotterdam als zoon van Johan C. Cornelder en Geertruida van der Tak. Als 'cargador' te Rotterdam kocht hij de ambachtsheerlijkheid Zevenhuizen in 1853 van de erven van de kinderloze Johanna Matze-Tuinzaad te Zevenhuizen. (Dat werd door John Ooms al vermeld in VT43 uit 1995, het blad van Oud Zevenhuizen-Moerkapelle, maar zonder informatie over zijn Nieuwerkerkse boerderij en steen.) Op juist 18 april 1849 overleed zijn moeder **Geertruida van der Tak** te Kralingen. Hendrik zelf zou op 13 juli 1879 te 's-Gravenhage overlijden. De ook rijke Anna Maria van Cappellen uit Capelle aan den IJssel verwierf de boerderij op een openbare verkoping in 1883 voor f65.500 en de naam bleef! Uit haar bezit kwam de boerderij later aan de Van Cappellenstichting, die hem weer lang verpachtte aan de familie Reijm. (Aan deze stichting had en heeft de HVN veel te danken!)

De huidige eigenaar, politievakbondsvoorzitter Gerrit van de Kamp, zette hem helaas (nog?) niet te koop via www.funda.nl of een bord op het erf. De HVN schreef op 7 februari jl. aan de gemeenteraad, Joop Huson (D66, ook HVN-lid) stelde het college nu vragen en Heemschut volgde ook weer, dank! Intussen sneuvelden ook de voorruiten. Terecht zette het Recreatieschap Rottemeren (en dus ook Zuidplas) de hoeve op haar nieuwe, wonderlijke Z-kaart 'Wandelen in de Rottemeren' als **CULTUURHISTORISCH OBJECT**. Vraag (als het groen geknipt is) u buiten mét het HVN-bestuur af of er sprake is van een economisch delict volgens de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. Zie (evt. met hulp) ook www.molendatabase.org/molendb.php en zoek dan op *Geertruida-Hoeve!*

FAMILIE BOS: DORPSKRUIDENIERS 1919-2017

'Na 98 jaar komt een einde aan een traditionele familieonderneming. In een uitgebreid interview vertelt Wim Bos over het ontstaan en de ontwikkeling van de winkel in het Oude Dorp van Nieuwerkerk.'

<https://omroepzuidplas.nl/artikel/2017/02/24/wim-bos-stopt-na-98-jaar-einde-aan-bosdynastie-video>

APRIL-ADVERTENTIE UIT WAT HEETTE DE 'BOERENBIJBEL'

Terstond of met 1 Mei a. s.
BIEDT ZICH AAN een

BOUWMEID

of HUISHOUDSTER, van den P. G. en van
middelbaren leeftijd. Adres, franco brieven,
motto „Meid”, aan het HULPPOSTKAN-
TOOR, Nieuwerkerk a/d IJssel.

Uit: *Schoonhovensche
Courant d.d. 8-4-1893*

*"Vanwege de verknocht-
heid van de lezers aan
hun blad werd de
Schoonhovensche
Courant al gauw 'de
Boerenbijbel' genoemd."
Uit: 'Het leven in Schoon-
hoven', 2011, pag. 230*

'NIEUWE' FOTO VAN NOODLANDING VAN 11 APRIL 1945 (2e Tocht)

Johan Stout plaatste eind 2016 op Facebook een privéfoto van de Stirling E7Y van de RAF na de noodlanding van 11 april 1945 tussen de 1e en de 2e Tocht. De foto spoorde met een dito plaatje zonder mensen in het boek van Bram Veerman, 'Tussen licht en donker', uit 1987. Er is ook nog aandacht voor de landing in het boek 'De dag dat het manna viel' van Jaap van der Zwan. De Oudheidkamer heeft een rookstandaard uit stukken motor en propellorblad van deze 'kist'.

MET HET OOG OP 4 EN 5 MEI

Het was uit overlevering bekend, maar de *Schoonhovensche Courant* van 6 februari 1946 vermeldde het ook onder alles wat in Nieuwerkerk in WOII gebeurde. In de herfst van 1940 loste een vliegtuig 'zijn vrachtje bommen op het land van de wed. M. Molenaar aan de 's-Gravenweg'. Er was geen andere schade dan grote gaten in de grond.

UIT DE AANWINSTEN

Uit de nalatenschap van ene W. van den Heuvel werden enkele archiefstukken ontvangen van zangvereniging 'Nieuw Leven'. Ze zijn ingevoegd op het eerder op het streekarchief gedeponeerde archief daarvan. (Het Schatkamerartikel uit 2016 over 'Nieuwerkerks muziek en zang bloeiden in WOII' kan worden aangevuld. Bij het jubileumfestival op 18 mei 1939 speelde bijvoorbeeld het strijkje 'Onderling Genot' uit Stolwijk de mars 'Heil Europa' van Franz von Blon.) Uit dezelfde bron kwam een schrift met een etiket van de Nieuwerkerkse openbare school. Verrassend was een oorkonde van een prijs van een jaarlijkse bloemententoonstelling op de '1^e Openbare School' te Nieuwerkerk a/d IJssel (nu: De Terp). Met een opgeplakt gekleurd bloemenplaatje!

De ook elders wonende familie Van Pelt gaf een zestal foto's, onder andere van de voorganger van wat nu Dorpsstraat 56 is. Het pand (toen al van bakker Van Weelde?) had een rieten dak, schijnvoegen in het pleisterwerk van de voorgevel én nog een eigen stoep! Ook deze eigenaar gaf die gratis aan de gemeente (en mocht dan vervolgens precariorecht betalen voor gebruik...). Het pand ernaast (nu: De Tap) was van bakkersfamilie Van Beekum, later van bakkersfamilie Van Dordt.

Een tweede foto uit die serie is van de zangvereniging *Perséverance*, opgericht op het Oude Dorp in 1928, een paar jaar na het vertrek naar de 's-Gravenweg van *Nieuw Leven* daar. De forse man middenin is dirigent Krijn de Beun, een Gouwenaar. De foto toont ook het door de inwoners geschonken vaandel. Het prijkte na WOII in een houten lokaal op de hoek Dorpsstraat/Torenstraat, ook zetel van de Nutsbibliotheek. En het vaandel werd gelijk daarmee in de as gelegd....

SIGNALEMENT VAN NIEUWE HISTORISCHE UITGAVEN

* In de rubriek *OUDE heden* in *Hart van Holland* (HvH) verschenen aan Nieuwerkerkse bijdragen:

- **Bruin stemmen met rood potlood...** (8/3) over lokale NSB-propaganda en de gereformeerde ds J. Versteegt (*Illustratie: Volk en Vaderland 1933*):

Nieuwerkerk a/d IJsel

21 Dec. Openbare vergadering. Gesproken werd door Treurniet over „Wat de N.S.B. wil” en door Tims over „de Crisisvarkenswet”. Een predikant stelde verschillende vragen. Buiten eenige deining, die door de Politie echter spoedig werd gestild.

- **Nieuwerkerk in 'Saturdays Kroegpraetje'** (22/3) over een citaat uit een Rotterdams patriottisch volksblaadje van 18 maart 1786
- **Nieuwerkerk steen(-)rijker dan gedacht!** (19/4) over object in torenhal

Eind maart is in het schuurtje uit 1928 bij de Oude Kerk een voorreformato-
rische grafsteen herontdekt. De tekst is: *'hier leit begraven nanne dirck
soon bit voor die sijle'* [= ziel]. Prof.mr. M. Bos publiceerde in 1968 in Zuid-
hollandse Studiën XIV een artikel over 'Lenaert Nannesz., schout van de am-
bachtsheerlijkheid Nieuwerkerk aan den IJssel (1575-1586)'. Ook diens vader
Nanne Dircxsoon (circa 1495-1563) komt daarin al aan bod! (De steen zou prof.
Bos ook hebben verrast, maar deze is intussen overleden.)

Van Johan Knoester prijkten in de rubriek *De schatten van Zuidplas* in 'HvH':

- **Brandspuit nr 2** (1/3), van 's-Gravenweg, Spuit 1 was van Dorp, de foto was van 't model in Oudheidkamer, ooit geschenk van oud-burgemeester V.d. Linde
- **Een tuba met een oorlogsverleden?** (29/3), over de tuba uit het bakkerij-
pand waarin nu De Tap zit; de HVN kreeg hem ook van de eigenaar daarvan.

Deze rubriek *De schatten van Zuidplas* werd gestart in 2015 en stopt helaas na
voorzittersoverleg van HVM, OZM en HVN in de zomer van 2017. Wat HVN-
voorzitter Johan Knoester er in die tijd aan bijdroeg blijft gelukkig wel in meer-
voud bewaard. Zijn titels kwamen steeds al in deze rubriek van de HVN-
Nieuwsbrief. De volledige bijdragen staan op de websites www.hvonline.nl en
op www.hvnweb.nl/ohkamer/hartvanholland2016.pdf. Analoge kranten met ook
al deze afleveringen blijven bewaard op het streekarchief in Gouda en bij El-
gersma Media in Zevenhuizen zelf.

Het bestuur hoopt dat de HVN-voorzitter wel doorgaat met zoeken naar con-
text-informatie voor oudheidkamerobjecten, en die kan ook best op de website
en soms ook in deze Nieuwsbrief worden gepubliceerd!

* In de rubriek *Oude tijden herleven* in HvH schreef Elly van Gelderen op 15 februari 2017 over Gerdien Tober-Doorn uit 1947, sinds 1968 Moordrechtse (Spoorweglaan). Over de vroegere Zuidplasboerderij van haar schoonfamilie zei ze: *'De rijke Nieuwerkerkse steenbakker Mijnlief was de vroegere eigenaar, hij liet de boerderij bouwen net na de droogmaking van de polder rond 1850. Zijn dochters heetten Neeltje, Maria en Johanna, dus werd naam van de boerderij Nemarjo.'* HVN-lid Rob Stolk corrigeert dat desgevraagd wat: 'In werkelijkheid ging het niet om een Nieuwerkerkse steenfabrikant, maar om **Arie Cornelis Mijnlief van de Krimpense steenplaats (1830-1905)**, die getrouwd was met... Neeltje Maria Mijnlief (1835-1920). Arie Cornelis liet ook drie andere pachtboerderijen in de Zuidplaspolder bouwen. Hun dochters heetten:

- **Neeltje Margaretha (1859-1912)**, die ook trouwde met - men raadt het al - een Mijnlief, namelijk Franciscus Jan uit Krimpen a/d Lek (1855-1920). Hij was commissaris van N.V. Verzekerings Mij. Grotius. Zij leefde dus na haar huwelijk op 11 november 1886 op Krimpen a/d Lek.

- **Margaretha Johanna Adriana (1869-1960)** ('onze' Greet die de eerste steen van de villa op Klein Hitland legde, getrouwd met Adriaan Marie Mijnlief die in de Prins Alexanderpolder de eerste steen van zijn beleggingsboerderij de Batavier legde. Bij senioren staat zij nu nog bekend als 'de oude mevrouw Mijnlief'.)

- **Johanna Adriana Cornelia (1871-1945)** is de laatste der ooit Krimpense gezusters, zij overleed in Nieuwerkerk.'

Margaretha (Greet) Mijnlief

Het 'Mar' in de boerderijnaam van pas 1871 of later (!) was dus niet van een Maria, maar van de bekende Margaretha, van wie een portret prijkt op de Oudheidkamerzolder! Verder hebben Greet en Johanna de boerderij **Nemarjo** geerfd. Afgebeeld was in HVN-Nieuwsbrief 70 een visvergunning uit 1921 voor landerijen in de Zuidplaspolder van de dames Mijnlief van de steenplaats Klein Hitland (nu in HVM-bezit).

Het is dus wel begrijpelijk dat ze láter in Moordrecht gingen denken dat de Nieuwerkerkse tak de boerderij had gebouwd. (De familie Tober kwam ook pas in 1877 uit Oud-Loosdrecht naar Moordrecht!)

Het interview uit *Hart van Holland* zorgde voor de ontsluiting van de vreemde boerderijnaam, dank! Wie op de website www.topotijdreis.nl naar de diverse edities van de Topografische Kaart kijkt ziet eerst bij de hoeve geen naam aangegeven, vervolgens de foute naam Nemargi en pas op latere edities Nemarjo.

JAVAZEE, OOK NIEUWERKERKS SLACHTOFFER: JAN DE GRAAFF

Maandag 27 februari werd van Indonesië tot Nederland de Slag in de Javazee van 75 jaar geleden herdacht. De Nieuwerkerker Jan de Graaff kwam daarbij om als korporaal-hofmeester aan boord van de kruiser Hr. Ms. *Java*. Zijn naam komt voor op het monument aan de Kerklaan (de foto is van vóór de verwerking!), en ook op het Karel Doormanmonument op het ereveld Kembang Kuning in Surabaya op Java. Daarop staan alle 915 omgekomen marinemensen van de drie schepen. De fatale torpedo voor Hr. Ms. *Java*, en dus ook voor Jan, was afkomstig van de Japanse kruiser *Nachi*, 491 van de 512 opvarenden van deze Nederlandse kruiser kwamen om.

IN MEMORIAM MA BOER-VAN DER KOIJ

Op 27 maart 2017 overleed ons lid Ma Boer. In Nieuwsbrief 73 is met een foto verslagen hoe ze op de ALV van vorig jaar werd gehuldigd als trouwe Nieuwsbriefbezorgster van 2008 tot 2015. We gedenken haar dankbaar en wensen de nabestaanden sterkte toe.

PP-PRESENTATIE STEENOVENS KLEIN HILAND BIJ 'KOFFIE ENZO'

Op 13 maart gaf de HVN-secretaris op verzoek een pp-presentatie voor het inloophuis 'Koffie Enzo' van Parento Thuiszorg op Kerklaan 100. Hij koos als onderwerp de steenovens op Klein-Hitland. (Leek het met ook herinneringen van deelnemers wel even een 'Hollandsche IJssel Meetingpoint?')

SLOOP EN EXPOSITIE RAADHUIS 1988-2018

Voorjaar 2018, als de sloop van het Raadhuis (sinds Zuidplas: 'Gemeentehuis'), vertraagd start, organiseert de HVN er een historische expositie over in het leescafé in de *Batavier*. Overigens vroeg de HVN op 28 november 2016 aan B&W al om historische zaken te sparen. *'In de balustrade van de vide bevindt zich een waardevol raammozaïek, afkomstig uit het oude raadhuis'*, zo meldde een pr-boekje uit 1988. (Dat is alleen het middenfragment, bijgaande foto is nog van het totaal van 1929.) Te hopen is dat dit Nieuwerkerkse wapen en de eerste steen in het (wat compactere) nieuwe gemeentehuis worden herplaatst óf in en bij de Oudheidkamer terecht komen!

Het boekje zei over het woord 'RAADHUIS' van 1930: *'De acht koperen letters hebben een originele nieuwe stek gevonden: in het plaveisel voor de entree.'* Dat was een leugentje van Nieuwerkerks (te) geliefde pr-bureau Van Dalen uit Hillegom. De door de fractievoorzitters vanuit een hoogwerker aan de Kerklaan afgenomen letters kwamen in een kunstwerk in de hal van 1988 te staan. Het

werd dus geen vastgoed-onderdeel en zal voor sloop bewaard blijven.

De HVN gaat ook uit van het behoud van het **door bedrijven geschonken carillon**. Ook van behoud van het kunstwerk *'De Dialoog'* van het echtpaar Frans en Marja de Boer-Lichtveld! (Zeg maar als 'sigaar uit eigen doos' het **burgergeschenk uit gemeentelijke middelen**. Het mankeert nog op de foto van dat snelle pr-boekje.)

AGS uit Heerlen was trouwens de architectengroep die niet alleen het Raadhuis, maar ook het Raadhuisplein ontwierp. Integraal dus.

WAAR ZIJN DE GESCHONKEN GEgraveerde WAPENLEEUWEN?

Van 1988 waren ook de glazen binnentoegangsdeuren te bewonderen met daarin in de bovenste helft de leeuw uit Nieuwerkerks gemeentewapen: rechtstaand en gespiegeld. Van twee kanten dus! Post en Eger b.v. uit Almere-Haven graveerde ze. Het haalde het openingsboekje uit 1988. **Die gravures waren een unaniem geschenk van de gemeenteraad van toen** (onder wie het overleden HVN-erelid Molenaar en de huidige HVN-leden Gallé, Van der Torn, Veninga, Van der Knaap en Den Boer). Bijgaand fotofragment is van 1994. De deuren waren later in Zuidplas niet meer welkom! En - ook voor die expositie - waar zouden ze zijn? Na deze nette vraag op Facebook reageerde onder andere een ambtenaar: *'Er zijn dingen die belangrijker zijn dan een paar verdwenen deuren.'* HVN-lid en oud-wethouder Jan Slagt: *'Blij dat de vermissing van na mijn vertrek is. Lees het wel met enige verbazing... Slordig!'*

ZIE WWW.GEHEUGENVANNEDERLAND.NL...

...en vind onder Nieuwerkerk aan den IJssel 43 foto's. Deze uit het Spoorwegmuseum is van het bekende ongeluk van mei 1899 op de draaibrug over de ringvaart. Meer daarover is te vinden op de stalzolder in de Oudheidkamer, maar niet déze foto van tijdens het opruimen en met ook nog een gave trein!

RAAD IN JANUARI ACCOORD MET LESPAKKET ZUIDPLASDORPEN...

...naar een idee uit 2016 van de kindergemeenteraad. De website van Omroep Zuidplas: *'Ook het lespakket viel bij de politiek in goede aarde. Een enkel raads-lid vroeg zich wel af of het onderwijzend personeel het pakket zou willen gebruiken. De Kindergemeenteraad heeft hier alle vertrouwen in.'*

De HVN zegde, in 2016 gevraagd door de toenmalige wethouder André Muller, haar medewerking al graag toe!

VERBINDINGEN...

'We bezochten regelmatig de zeven-dorpenvergadering om te overleggen over wedstrijden. De zeven dorpen Bleiswijk, Moerkapelle, Zevenhuizen, Moordrecht, Capelle aan den IJssel, Nieuwerkerk aan den IJssel en Waddinxveen hielden vanaf 1955 contact met elkaar. Later liep het af, omdat ze door de aanleg van de snelwegen elkaar moeilijker konden bereiken.'

Uit: *Blesewic* nr 75 over de geschiedenis van de IJclub Bleiswijk

WELKOM AAN DE NIEUWE LEDEN...

Ds F.P. Treep, Burg. Vogelaarsingel 14, 2912 BB
Mevr. T. van Wordragen, Cipresweg 9, 2803 JV Gouda
Dhr H. van Tilburg, Van Beethovenlaan 15, 2912 VK

Werf ook een lid!

ZAG U NIEUWE WEBSITE HVNWEB.NL AL? DANK AAN PIET FOKKER!

CONTRIBUTIE

Wie voor 2017 nog niet betaalde wordt verzocht om nu de contributie over te maken. De minimum-contributie voor leden is in 2013 vastgesteld op €17,50, terwijl de minimum-donatie voor bedrijven €50 is. (Opzeggen kon tot 1 januari.)

Het bestuur verzoekt u om deze bijdrage over te maken op rekening **NL89 RABO 0345 2942 03**, onder vermelding van 'contributie 2017', waarvoor bij voorbaat dank!

Voor de belastingen: de HVN is een Culturele ANBI! Wie minimaal vijf jaar lang een gift in geld wil doen kan het formulier 'Overeenkomst Periodieke Gift' downloaden van www.hvnweb.nl. Het ingevulde formulier kunt u opsturen naar de penningmeester en u ontvangt het ondertekend retour. Hij informeert ook over gewenst legateren.

DE OUDHEIDKAMER WORDT MEDE MOGELIJK GEMAAKT DOOR:

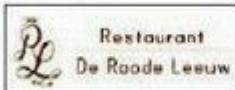
Autobedrijf Van Reeuwijk

Bouwmarkt Formido Nieuwerkerk aan den IJssel

Makelaar Legendijk

Leefgoed De Olifant

Restaurant De Rode Leeuw (Capelle a/d IJssel)

Venrooy tandtechniek

Tuinplantencentrum Van der Dussen

Hoogerwaard Advies & onderhoud

